

## EGY FANTASZTIKUS NŐ

## Íme az ember!

VAJDA JUDIT

## LELIO OSCAR-DÍJAS TRANSZFILMJE MÉG A TANGERINE-NÉL IS HUMANISTÁBB.

Annak idején a 2005-ben bemutatott *Transamericán* az volt a legnagyobb vívmánya, hogy az elején még tipizált transzszexuálisként megjelenített főhős a játékidő során a néző szeme előtt változott át fokozatosan nővé, majd emberré. Sean Baker 2015-ös *Tangerine*-jére ez odáig fejlődött, hogy a transznemű nők saját közegük királynői lettek, és a ciszsneműek számítottak kívülállóknak.

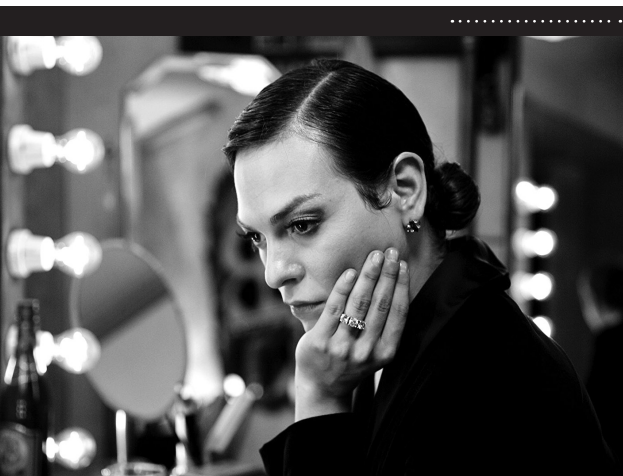
A tökéletes, humanista megközelítésig azonban egészen 2017-ig, a chilei Sebastián Lelio filmjének bemutatásáig kellett várni. Lelio transznemű főhősönjét nem mutatja hanggyakorlatok vagy hormontabletták bevétele közben, de hozzáállása fejlettebb Bakerénél is, hiszen nála végeredményben mégiscsak egzotikumok maradtak a saját szubkultúrájukból egy percre sem kitörő transz nők. Az *Egy fantasztikus nőben* egyszerűen csak egy embert látunk – a legbeszédesebb gesztus erre nézvést, hogy szűk félórán át semmilyen jelzést nem kapunk arra vonatkozóan, hogy akit nézünk, az

nem születésétől fogva nő. Az első célzás (jellemzően egy hatósági személy részéről) akkor érkezik, amikor a főhősnő, Marina és szerelme, Orlando életébe (utóbbi halála okán) betolakszik a külvilág. Marina nemi identitása csak onnantól fogva válik hangsúlyossá, hogy mások egyfolytában megalázzák miatta. Attól kezdve, hogy eltűnik a férfi az életéből, a főhősnőnek folyamatos küzdelmet kell vívnia nemcsak azért, hogy méltóképpen meggyászolhassa szerelmét, de saját identitása megtartása érdekében is.

Marinának Orlando (a névválasztás nyilván utalás Virginia Woolf hősére) halála után még a nevéért is meg kell küzdenie, ami pedig minden ember identitásának legalapvetőbb része. Több jelenet is arra fut ki (a rendőr nem hiszi el bemondásra a nevét, meg kell mutatnia neki a személyijét, néhai szerelme fia pedig folyamatosan Marisának szólítja Marina helyett), hogy neki nem jár az, ami egy ciszsneműnek alapvető joga. Mintha csak azt akarnák, hogy a szerelme elvesztése után saját identitását is elveszítse.

A főhősnő passiójának következő stációja, hogy be kell bizonyítania, valóban szerette Orlandót, nem pénzért volt vele, nem ő idézte elő a halálát, és hogy ha a férfi lakása és kocsija nem is jár neki, legalább azt a kutyát hadd tarthassa meg, amit szerelme neki ajándékozott. Végül pedig eljutunk odáig, hogy a neve és a szerelme után Marinát meg akarják fosztani emberi mivoltától, azaz attól az alapvető emberi jogtól is, hogy elbúcsúzhasson a szeretettétől. Ekkor a központi figura felemás sikerrel végződő antigonéi küz-

„Antigonéi  
küzdelembe kezd”  
(Daniela Vega)



delembe kezd, melynek során át kell élnie a hétköznapi poklot, olyan apró borzalmakkal, mint egy hatósági orvosi vizsgálat, és olyan, köznapian kegyetlen mondatokkal, mint hogy „amikor rád nézek, nem tudom, mit látok”. Amíg végül odaállhat a tisztítótűz elé, Marinának el kell viselnie, hogy halott szerelme rokonai olyanná változtassák, amilyenek látják (ragasztószalaggal tekerik körbe a fejét, ami úgy eltorzítja az arcát, mintha torzszülött lenne), majd neki magának kell visszaváltoznia férfivá, hogy belenézhessen Orlando szekrényébe egy szauna öltözőjében, hátha otthagyt valamit a férfi.

Lelio alkotása abban is fejlettebb a többi transzfilmmnél, hogy az azokban előszeretettel alkalmazott tükröszimbolika (mint az identitásproblémát megfogalmazó egyik legerősebb motívum) itt másképp jelenik meg. Az *Egy fantasztikus nőben* a főhős számára nem problémás a saját identitása, csak a külvilág szemében az, így a személyiség zavartságára utaló tükrök csak azután jelennek meg, hogy a haláleset (és mások közbeavatkozása) miatt meghasad Marina világa. A legszebb szimbólum pedig az, amikor a film végén a főhősnő a két lába közt tart egy tükröt, amibe belenéz, így végeredményben nem a nemi szervét, hanem saját magát látja ott.

Orlando rokonai és a hatóság emberei a filmben úgy tekintenek Marinára, mint valami szörnyetegre vagy különcre, a halott férfira pedig mint egy perverzre. Előbb jut eszükbe, hogy a nő pénzért volt vele, a férfi pedig az extrém szexet szerette, mint a legkézenfekvőbb megoldás: hogy hősnünk is egy normális, hétköznapi ember, csak megtörtént vele az a tragédia, hogy nem megfelelő testbe született, és hogy azért voltak együtt Orlandóval, mert szerették egymást. A rendező a legegyszerűbb megoldást választotta: emberként tekintett főhősére – amiért cserébe egy gyönyörű film és nem mellesleg egy Oscar-díj lett a jutalma.

**EGY FANTASZTIKUS NŐ** (*Una mujer fantástica*) – chilei, 2017. Rendezte és írta: **Sebastián Lelio**. Kép: **Benjamín Echazarreta**. Zene: **Nani García, Matthew Herbert**. Szereplők: **Daniela Vega** (Marina Vidal), **Francisco Reyes** (Orlando), **Luis Gnecco** (Gabo), **Aline Küppenheim** (Sofía). Gyártó: **Participant Media / Fabula / Komplizen Film**. Forgalmazó: **Elf Pictures**. *Feliratos*. 100 perc.